

Asia: VN/23886/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi vuosina 2026-2027 myönnettävästä puhtaan teollisuuden investointien verohyvityksestä

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Kemianteollisuus ry kiittää mahdollisuudesta lausua näkemyksensä luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eräiden suurten ilmastoneutraaliin talouteen tähtäävien investointien verohyvityksestä.

Kemianteollisuuden tavoitteena on olla luontopositiivinen ja hiilineutraali vuoteen 2045 mennessä osana omaehtoista vastuullisuusohjelmaa (Responsible Care). Tavoite ei ole helppo ja useissa aiheeseen liittyvissä selvityksissä on tunnistettu kriittisiä tekijöitä, joita tavoitteen saavuttaminen tulee vaatimaan niin toimintaympäristöltä kuin toimialan yrityksiltä itseltään. Selvityksien perusteella on kuitenkin selvää, että kemianteollisuuden yrityksiä on mahdollista kutistaa hiilijalanjälki minimiin ja samalla kasvattaa kädenjälki todella suureksi. Toisin sanoen, kutistaa tehtaiden suorat päästöt Suomessa ja mahdollistaa samalla globaaleille asiakkaille merkittävät päästövähennykset.

Luontopositiivisen ja hiilineutraalin kemianteollisuuden saavuttaminen vaatii massiiviset investoinnit muun muassa sähköistymiseen, sekä hiilineutraaliutta tukeviin vaihtoehtoisiin raaka-aineisiin. Tasapuolisella ja kilpailukykyisellä toimintaympäristöllä, riittävillä hiilivuotosuojilla, sekä pitkäjänteisellä ja ennakoivalla politiikalla ja kannusteilla tulee olemaan merkittävä rooli tavoitteiden saavuttamisessa. Lisäksi on tärkeää, että luvitus saadaan kuntoon Suomessa ja byrokratian määrää pyritään laskemaan.

Tällä hetkellä useat keskeiset kilpailijamaat pyrkivät houkuttelemaan isoja ilmastoystävällisiä investointeja erilaisilla tukiporkkanoilla, sillä niiden tiedetään olevan tärkeitä investointien saamiseksi eteenpäin. Kemianteollisuudesta Suomeen kaavailtu verohyvitys ja avustus ovat oikean

suuntaisia, joskin määräaikaisia toimienpiteitä. Kemianteollisuus ry:stä on kuitenkin hyvä, että verohyvitystä jatketaan ja esityksessä korostetaan teknologianeutraaliutta. Kemianteollisuudesta olisi myös perusteltua jatkaa verohyvityksen voimassaoloa vuoden 2030 loppuun asti, jolloin se olisi linjassa EU:n CISAF puitteiden kanssa. Yleisenä huomiona lakiesitys on hyvin mutkikas ja menee paikoin turhan tarkalle tasolle. Lainsäädäntö oli parempi pitää yksinkertaisempana ja sallivampana mahdollisimman laajalle joukolle investointeja.

Yksityiskohtaiset huomiot

1. Verohyvityksen alarajasta

Kemianteollisuudesta on ymmärrettävää, että mekanismi halutaan edelleen kohdistaa isoihin investointeihin, joten esitetty raja on korkeahko. Korkea raja johtaa kuitenkin siihen, että useita teollisuuden ja etenkin pk-yritysten merkittäviä investointeja jää katveeseen. Kemianteollisuus ry:n mielestä on tärkeää, että Suomessa turvataan kannusteet myös sellaisille alle 50 miljoonan euron investoinneille, jotka tähtäävät ilmastoneutraaliin talouteen.

Investointihankkeiden alarajan olisi perusteluta laskea esimerkiksi 10 miljoonan euron tasolle. Erityisesti energiatehokkuusinvestoinnit ovat tyypillisesti kokoluokaltaan hieman matalampia. Toinen ratkaisu voisi olla yhteen laskettavien hankkeiden enimmäismäärän nostaminen.

2. Verohyvityksen enimmäismäärä ja vuotuinen verohyvitys

Kemianteollisuudesta verohyvityksen määrää on perusteltua pitää CISAF-kehysten ylätasolla, jotta hyvitys vaikuttaisi aidosti suuren investoinnin kannattavuuteen. Korkeampikin taso kuten esimerkiksi 25% olisi perusteltua.

Vastaavasti vuosittaisen vähennyksen määrää tulisi voida kasvattaa ainakin kahteenkymmeneen prosenttiin hyvityksen kokonaismäärästä, jotta tarvittaessa investoinnin kannattavuuteen saadaan riittävästi vaikutusta.

Investointihyvityksen olisi myös loogista olla linjassa laitoksen laskennallisen käyttöajan kanssa. Ehdotamme käytön aikarajan pidentämistä 25 vuoteen, joka on yleisesti käytetty laitoksen laskennallinen käyttöikä. Lisäksi olisi perusteltua huomioida tilanne, jossa verohyvitykseen oikeutettu yritys ei ole jostain syystä pystynyt hakemaan hyvitystä. Tällöin väliin jäänyt hyvitysvuosi

pitäisi voida huomioida tulevina vuosina siten että vuotuinen maksimimäärä olisi mahdollista kertaluontoisesti ylittää väliin jääneen hyvitysmäärän mukaisesti.

3. Investointihyvityksen ulkopuolelle jäävistä kustannuksista

Kemianteollisuudesta investointituen piiriin tulisi sallia palkkakustannukset. Esimerkiksi suunnittelutyön osuus on usein merkittävä investointeihin liittyen ja mikäli suunnitteluosaaminen on yrityksellä itsellään, niin tällöin valtaosa kustannuksista syntyy palkkakuluista. Lainsäädäntö ei saa asettaa ulkoa ostettua palvelua ja omaa osaamista eriarvoiseen asemaan. Yrityksissä joudutaan aktivoimaan palkkojen seuranta kirjanpidollisista syistä jo muutenkin, joten hallinnollista taakkaa tämä ei tulisi nostamaan.

4. Investointihyvityksen aikarajoitteista

Kemianteollisuudesta on positiivista, että hankkeiden enimmäistoteutusaikaa on pidennetty viiteen vuoteen, mikä parantaa merkittävästi suurten teollisten investointien toteuttamiskelpoisuutta. Kemianteollisuus ry:n mielestä olisi kuitenkin tärkeää huomioida, että isoilla teollisuusalueilla toteutetaan suurseisakkeja harvoin ja ne on jo suunniteltu pitkälti etukäteen. Kemianteollisuudesta suurseisakkisyklin tulisi olla riittävä peruste myöntää poikkeuksia aikatauluihin ja määräaikoihin.

5. Tukikelpoinen laitos tai laitoksen osa

Kemianteollisuus ry:stä on oikean suuntaista kehitystä, että päästövähennyksiä voidaan arvioida laitostasolla tai teknisen yksikön tasolla kokonaisen päästökauppaysikön sijaan. Tätä tulisi kuitenkin vielä selkeyttää siten että tuki voitaisiin kohdistaa merkittäville laitoksien osien kokonaisuuksille. Ehdotamme, että laitoksen päästövähennystavoitetta voisi tarkastella myös päästöintensiivisen laitoksen osan tarkkuudella. Päästöintensiivinen laitos voisi olla laitos tai laitoksen osa, jossa syntyy yli 25 000 t hiilidioksidipäästöjä vuodessa.

Energiatehokkuuden parantamisen 20 prosentin vaatimus on käytännössä erittäin haastava saavuttaa yksittäisillä teollisilla hankkeilla. Energiatehokkuushankkeet tulisi voida myös tarkastella myös laitoksen osan tasolla.

Kemianteollisuudesta 18 §:n 80 prosentin oman käytön vaatimusta tulisi voida tulkita myös koskemaan useampaa toimijaa samalla teollisella alueella tai ekosysteemiä. Samalla tapaa tulisi laki-luonnoksen edellytystä 40 % kasvihuonekaasuvähennyksestä. Myös siinä olisi tärkeää tukea tilanteita, jossa laitos tai laitoksen osan parannukseen liittyy useampi teollinen taho tai jos

investointi- ja muutostarpeet kohdistuvat integroidulla laitosalueella useampiin prosesseihin, joilla on mahdollisesti eri omistajatahot.

Myös lain 2§ 21 kohdan määritelmä investointiohjelmista tulisi laajentaa koskemaan useamman yhtiön muodostamia integroituja laitoksia ja niiden yhteisiä investointiohjelmiä.

Kasautumissääntöjen (32§) tulkinta on myös tarpeellista selkeyttää tilanteisiin, jossa useampi yhtiö investoi samalla teollisuusalueella saman investointiohjelman päämäärän saavuttamiseksi. Kaikkien yrityksiä on voitava luottaa, että tuen saantiin omalle osuudelleen.

6. Tuen laajuudesta

Kemianteollisuuden mielestä tuen laajuutta on rajattu liikaa. Tuen pitäisi mahdollistaa laajemmin CISAF:n mukaisia vähäpäästöisiä investointeja kuten vähäpäästöisten vetytöiden jalosteiden valmistuksen, sekä hiilidioksidin talteenottoon liittyvät investoinnit mahdollisimman laajasti. Hiilidioksidi tulisi voida katsoa sitoutuvan pysyvästi tuotteeseen myös silloin, kun sitä käytetään muovi- ja kemianteollisuuden raaka-aineena. Lisäksi on tärkeää, että esimerkiksi biojalostamot ovat hyvityksen piirissä kaikkine sivujakeineen. Biopohjaisen vedyn tulee olla myös tuen piirissä.

7. Tuen hakemisen aikataulusta.

Kemianteollisuudesta tuen haku tulisi pitää auki vähintään vuoden 2027 viimeiseen päivään saakka. CISAF kehys on voimassa vuoteen 2030 asti, joten on Kemianteollisuus ry:stä olisi perusteltua jatkaa voimassaoloa linjassa EU-sääntöjen kanssa aina vuoteen 2030 asti.

Tikka Tuomas
Kemianteollisuus ry